

Criminaliteit en rechtshandhaving in de Euregio Maas-Rijn - Deel 1

BRICE DE RUYVER

T. Spapens en C. Fijnaut, Antwerpen - Oxford, Intersentia, 2005, 258p.

De Euregio Maas-Rijn is om meerdere redenen een uiterst boeiende regio: dichtbevolkt (bijna 4 miljoen inwoners), 5 subregio's verdeeld over 3 landen en een intens grensoverschrijdend verkeer van goederen en personen, helaas ook van illegale goederen en criminele personen. Daarnaast kent de Euregio Maas-Rijn reeds jaren een graad van politieke-, bestuurlijke- en politieke- gerechtelijke samenwerking die vele andere grensregio's in de EU alleen maar kunnen bevroeden.

De meerwaarde van de sociaal-economische entiteit komt de laatste jaren steeds meer onder druk van de criminele overlast die zich nestelt in de Euregio. Vooral Nederlands Limburg ondervindt hiervan de nadelige effecten; een situatie die o.a. in de hand is gewerkt worden door de zware capaciteitsproblemen die zich enkele jaren terug, zowel bij de politie als bij het OM van Limburg-Zuid, stelden.

De noodzaak tot wetenschappelijke onderbouw van de capaciteitsbehoeften in de politieregio Limburg-Zuid lag trouwens mee aan de basis van de analyse van de transnationale georganiseerde criminaliteit. Het onderzoek werd toevertrouwd aan twee eminente deskundigen, Cyrille Fijnaut en Toine Spapens. Zij lieten zich voor het onderdeel "organisatie van de politieke en justitiële samenwerking in de Euregio Maas-Rijn" bijstaan door D. Van Daele en B. Vangeebergen.

Het onderzoek is uitgegroeid tot een stevige analyse die wordt verrijkt met een resem concrete aanbevelingen die duidelijk aanzetten om van deze Euregio een pilotgebied voor de EU te maken in de strijd tegen grensoverschrijdende, georganiseerde vormen van criminaliteit.

De onderzoekers zijn vertrokken van 3 onderzoeksvragen: op de eerste plaats is er de noodzaak tot het in kaart brengen van de aard en de omvang van de grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit in de Euregio Maas-Rijn. Een tweede onderzoeksvraag richt zich naar de overleg- en coördinatiestructuren en het voorhanden zijn van een voldoening gevend regelgevend kader. Uiteindelijk zijn dit determinerende componenten om op politieke-, justitieel- en bestuurlijk vlak een coherent grensoverschrijdend beleid binnen de Euregio te voeren.

Aanvullend is het van belang - de derde onderzoeksvraag - om de knelpunten die een performante politieke en justitiële samenwerking in de weg staan, te inventariseren en waar mogelijk van oplossingen te voorzien.

De onderzoeksequipe heeft gewerkt met openbare bronnen. Daarnaast werd een analyse gemaakt van 50 politieke- en justitiële rechtshulpdossiers verzoeken en zijn er 65 opsporingsdossiers grondig bestudeerd (N = 42). Het geheel werd aangevuld met gesprekken met politiemensen, actief in de Euregio, en met gegevens over verdachten, geput uit het bedrijfsprocessensysteem van de politie Limburg-Zuid (NL).

Dit alles heeft de onderzoekers in staat gesteld een vrij precies criminaliteitsbeeld te schetsen van de grensoverschrijdende, georganiseerde misdaad in de Euregio Maas-Rijn. De criminaliteitsdruk ligt er voor de drie landen hoger dan het nationaal gemiddelde.

De criminele samenwerkingsverbanden die de onderzoekers in de Euregio laten zich opdelen in drie typen dadergroepen: de lokaal gevestigde dadergroepen met een actie-radius binnen de Euregio, de bovenregionale dadergroepen die ook buiten de Euregio Maas-Rijn actief zijn en de mobiele Oost- en Zuidoost-Europese dadergroepen (in België worden ze rondtrekkende dadergroepen genoemd) die in en vanuit de Euregio opereren.

Evident heeft elk van deze dadergroepen specialismen in de diverse sectoren van de georganiseerde misdaad ontwikkeld. Niet alleen de landsgrenzen zijn een faciliterende factor, ook de voor georganiseerde misdaadactiviteiten noodzakelijke infrastructuur (onroerend goed, autobedrijven, documenten) is in de Euregio ruim aanwezig. Wat plaatst de rechtshandhaving in de Euregio daar tegenover? Zowel op politieel als op justitieel vlak zijn er, vooral aan Nederlandse zijde, belangrijke initiatieven. Denken we maar aan het Euregionaal Opsporingsteam en aan het Bureau Euregionale Samenwerking. Ze vormen meer dan de prefiguratie van een intensere samenwerking tussen de drie betrokken landen. De samenwerking is lang niet slecht te noemen maar het mag en het moet meer zijn in het licht van de aard en omvang van het criminaliteitsbeeld. Het is duidelijk dat Zuid-Limburg vooralsnog het meest investeert in de politieke en justitiële samenwerking met de buurlanden. De noodzaak wordt er ook het scherpst gevoeld. Het Internationaal Rechtshulpcentrum (IRC) wordt er sterk gesolliciteerd, niet in het minst omdat nogal wat criminele groepen er gelokaliseerd zijn. Meteen is de link gelegd met de eerder aangehaalde capaciteitsnoden in Zuid-Limburg.

Een stevige en rijkelijk gestoffeerde analyse als deze schreeuwt om aanbevelingen naar de toekomst.

Zoals men dat van Cyrille Fijnaut mag verwachten zijn ze stuk voor stuk concreet en direct.

Het is nu aan de beleidsmakers in de drie landen en aan de EU om van deze boeiende Euregio een pilootgebied voor andere EU grensregio's met vergelijkbare criminaliteitsproblemen te maken.